

Rjavi medved in mi

V Primorskem dnevniku smo pred dnevi lahko brali kratko vest, da so se v Ljubljani srečali predstavniki Sklada za naravo Slovenije in organizacije WWF (World Wildlife Found) iz Italije. Med drugim so sklenili prikljati k življenju mešano komisijo, ki naj izdelava predloge za ustanovitev in vodenje kraškega parka. Na srečanju je bil govor tudi o zaščiti in varstvu rjavega medveda, pri čemer bi po mnenju predstavnikov obeh skladov moral sodelovati tudi sorodni WWF iz Avstrije.

Hvale vredna je seveda skrb, ki ga sklada posvečata Krasu, kot je tudi vredna pohvale pobuda o zaščiti rjavega medveda. Nihče pa nam ne more zameriti, če kot list slovenske narodne skupnosti v Italiji nismo kdovekako navdušeni nad potekom in zaključki srečanja v Ljubljani. V isti številki slovenskega tržaškega dnevnika smo namreč brali uvodnik njegovega odgovornega urednika, ki ugotavlja, kako iz programske listine nove večine v državnem zboru Furlanije Julijske krajine izhaja, da Slovenci »ponovno nimamo pravice do lastnega imena«. Listina omenja le prizadevanja za »zagotovitev pristojnosti na področju zaščite in vrednotenja manjšin, dejavnika, ki označuje posebnost deželne«. Uvodničar pravilno opozarja, da smo za deželnega zakonodajalca Slovenci dolgo bili le »nosilci posebnih interesov«.

Obiskovalci programskega dokumenta nove večine v deželnem zboru (DSL, KD, PSI, Zeleni, Furlanska liga in neodvisni) se torej izogibajo kot hudič križa samega izraza »slovenska manjšina«, kaj šele, da bi posvečali skrb specifičnim manjšinskim problemom, kot so deželna in krajevna volilna reforma, vprašanje zajamčenega predstavnštva manjšine, financiranje njenih kulturnih dejavnosti, njena gospodarska in socialna problematika itd.

Ko smo povsem upravičeno ogorčeni nad takšnim stanjem in tudi razočarani nad ravnanjem nekaterih političnih sil, ki so na deželnih volitvah iskali in prejeli

DRAGO LEGIŠA

Gremo naproti novim deželnim volitvam?

Predsednik Pietro Fontanini

Medtem ko pišemo, še ne vemo natančno, kako se bo končala kriza, ki je nastala tik pred Novim letom, ko je deželni zbor Furlanije Julijske krajine z večino glasov odstavil vlado predsednika Fontaninija. Ta pripada Severni ligi, ki je po lanskih deželnih volitvah stranka relativne večine, vodil pa je manjšinsko vlado, v kateri so bili njegovi strankarski tovariši ter po en liberalec in republikanec. Deželni svet najprej ni odobril proračuna za leto 1994, nato pa je izglasoval reso-

lucijo o odstavitvi Fontaninijeve vlade, ki po statutu ostaja na svojem mestu le zaradi redne uprave, in sicer do izvolitve nove, kar mora deželni zbor izvršiti v razmeroma kratkem roku.

Svetovalec Demokratične stranke levice Travanut je neuradno dobil nalogo, naj skuša sestaviti novo vlado. Konec prejšnjega tedna so predstavniki Demokratične stranke levice, Krščanske demokracije, socialistične stranke, zelenih, Furlanske lige in nekateri neodvisni deželni svetovalci podpisali v Vidmu programski dokument, ki ga je predložil Travanut in ki vsebuje temeljne smernice nove večine v deželnem svetu in hkrati predstavlja kašipot novi deželni vladi.

Deželni svet se je sestel v ponedeljek, 10. t.m., a je bila seja takoj odložena za 48 ur, ker se nova večina še ni sporazumela o sestavi nove vlade. Ko to pišemo, še ni jasno, katere politične stranke bodo imele predstavnike v vladi. Zdi se, da bo KD, ki je vsemu nakljub ključna stranka nove večine, podpirala vlado od zunaj, čeprav zeleni vztrajajo, naj bodo v vladi tudi demokristjani. V novi večini ni Stranke komunistične prenove, čeprav je sodelovala pri pogovorih in je podpisala resolucijo o odstavitvi Fontanini-

Iz vsebine:

Dar.:

Sovodenska posojilnica odslej
tudi v Štandrežu (str. 3)

A. Kodelja:

Rdeča krizantema (str. 2)

Jurij Paljč:

Kulturno delovanje na Goriškem
(str. 6)

Janko Jež:

Santin in Marin pobratima
(2. del) (str. 7-8)

jeve vlade. Nova vlada naj bi tako računala le na največ 30 glasov v svetu, medtem ko bi jih potrebovala vsaj 31. Že iz tega, kar smo pravkar napisali, jasno izhaja, da bo nova vlada gotovo stala na zelo trhljih in majavih nogah. Verjetno ne bo imela dolgega življenja. Grozila bo zato nevarnost nove krize, ki se bo verjetno lahko odpravila le z novimi deželnimi volitvami.

Prav res prehajamo iz prve v drugo republiko

Ko bodo bralci dobili v roke to številko Novega lista, bo po vsej verjetnosti že znan datum novih državnoborskih volitev. V sredo, 12. t.m., se je začela parlamentarna razprava o nezaupnici vladi ministrskega predsednika Ciampija, vendar se zdi, da bo predsednik odstopil pred koncem te razprave. Predsednik republike pa ga bo najbrž naprosil, naj ostane na svojem mestu do novih volitev.

Vse to poteka v skrajno napelem in živčnem ozračju. Čedalje bolj očitno pa prihaja na dan poskus, da bi se odložil razpust parlamenta. S tem je predvsem povezana afera civilne varnostnoobveščevalne službe Sisde. Najbrž ni samo naključje, da je bil te dni izgnan iz kneževine Monaco in izročen italijanski sodni oblasti blagajnik tako imenovane »petčlanske tatinske tolpe«, kot pravijo vo-

dilnim funkcionarjem že omenjene službe. Ti pa so zdaj vsi za zapahi in so obtoženi zelo hudih kaznivih dejanj, predvsem poverjenja javnega denarja. Sodna oblast te dni zaslišuje predvsem blagajnika te službe Broccolettija, ta pa obtožuje vseprek, od notranjih ministrov do sedanjega glavnega poveljnika policije, prefekta Parisija.

Parisi je že sporočil notranjemu ministru Mancinu svoj odstop, ki pa je bil zavržen. Z očitki in obtožbami na račun predsednika republike — svoj čas je namreč bil notranji minister — želijo nekateri krogi nekako prisiliti državnega poglavarja k odstopu. V tem primeru bi dolžnosti državnega poglavarja opravljal predsednik senata, ki pa po ustavi ne more razpustiti parlamenta. To bi imelo za posledico, da bi se ne mogle tako hitro razpisati

državnoborske volitve, kot si želijo predvsem tisti parlamentarci, proti katerim sodna oblast vodi preiskavo ali je proti njim že v teku kazenski postopek.

V Milanu se medtem nadaljuje sodna obravnava v zvezi z največjim škandalom v vsej povojni dobi: z lastninjenjem kemičnega koncerna Enimont. V ta škandal so vpleteni glavni tajniki vseh petih strank nekdanje vladne koalicije, s čimer se je znašla na zatožni klopi vsa vodilna italijanska politična plast.

Zaskrbljenost za nadaljnjo usodo Italije je te dni izrazil celo papež Janez Pavel II. V nagovoru na italijanske škofo se je med drugim zavzel za enotnost države in pozval kristjane, naj še dalje posvečajo največjo skrb skupni blaginji.

Prav res torej prehajamo iz prve v drugo italijansko republiko!

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 13. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Po poteh naših izseljencev; 8.40 Revival; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 14. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Poslušajmo, rišimo in pišimo!«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 15. januarja ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v nepovnljivo obdobje umetnosti; 16.00 75 let po svetovni vojni; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Prežihov Voranc: »Doberdob«.

■ NEDELJA, 16. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Jurček« (Pavel Golia); 12.00 Obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Vice«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditvev.

■ PONEDELJEK, 17. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Izidor Predan; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nagradna abeceda — radijska kviz oddaja za otroke; 15.10 Panta rei; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Brezposelnost v svetu.

■ TOREK, 18. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Vice«.

■ SREDA, 19. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obzornik; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marie von Thurn und Taxis: »Spomini na Rainerja Mario Rilkeja«; 10.00 Poročila; 10.30 Intermezzo; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Revija ZCPZ v Kulturnem domu v Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Šest sodobnih tržaških pesnikov.

Ambrož Kodelja Rdeča krizantema

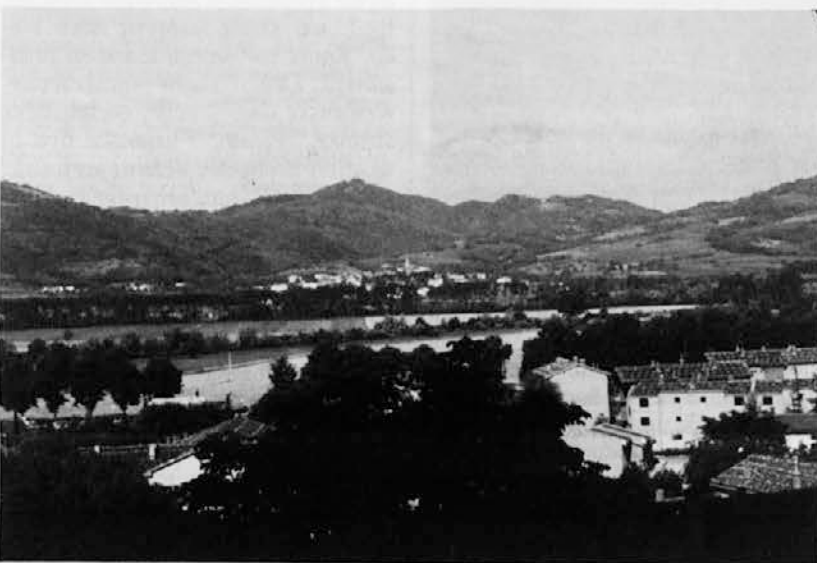
(Utrinek ob knjigi Radoslave Premrl Moj brat Janko-Vojko)

To je zapis iz čakanja... Vse skupaj se mi je porodilo že pred leti; ker pa marsikaj čaka, je čakal tudi ta zapis in dočkal, da lahko spregovori. Ko je angleški pesnik Milton oslepel, je zapisal: »They also serve who only stand and wait« (potrebni so tudi tisti, ki preprosto stojijo in čakajo).

Knjigo Radoslave Premrl Moj brat Janko — Vojko sem zapazil v knjigarini kmalu po izidu. Prelistal sem jo in odložil. Ne želim je prebirati, pa ne zato, ker sem tam okrog 1966 do 1972. leta zapise spremljal po tržaškem Zalivu, pač pa zato, da v meni ostane spomin na narodnega heroja Janka Premrla — Vojka tak, kot sem si ga inel srečo predstavljati in ga

benikom in upokojenim profesorjem Akademije za glasbo v Ljubljani, pa tudi nekdanjim regensom kora ljubljanske stolnice. Ob neki priliki sva govorila tudi o Šentvidu ali Podnanosu, kot ga imenujejo, in je pogovor nanesel tudi na tega legendarnega fanta.

Spomin pa mi tokrat uide na idilično vipavsko vasico Slap pri Vipavi. Tu je pastiroval znani slovenski duhovnik Janko Žagar. Moje prvo službeno mesto je bilo v bližnjem gradu Lože. Zanimala me je zgodovina nekdanje kmetijske šole, ki je bila v tej vasici, pa sem čisto slučajno zavil v župnišče, ker sem vedel, da je gospod Janko Žagar tudi velik ljubitelj zgo-

Slap pri Vipavi

imam v lastni predstavi sam. Vse, kar se je o njem pisalo, mi je bilo nekako oddaljeno.

Stvari, o katerih nisem nikoli spregovoril, so delikatne in tudi boleče. Zadeva mi je postala bližja nekega dne, ko me je na šolskem hodniku nagovoril kolega Renzo: »Veste, da je mama našega kolege Adrijana sestra Janka Premrla — Vojka?« Debelo sem ga pogledal, saj se srečujeva že vrsto let, na tihem sem si pa hudo mušno mislil: »Ampak ti Tržačani so bili vedno zanimivi. Čudovito so znali snubiti-dvoriti, da so v svoj krog pripeljali neveste in žene, ki niso kar tako...«

Z Jankom Premrlom — Vojkom se nisva nikoli srečala. Velikokrat sem se srečal z njegovim sovaščanom prof. Stankom Premrlom, slovenskim glas-

dovine, v kar sem se kmalu tudi sam prepričal. Ob nekem obisku mi je poklonil drobno knjižico z naslovom: Stanko Cajnkar, Oče naš.

Dan mi je ostal v nepozabnem spominu. Čudovita jesen, obdarjena z enkratno paleto barv, rahlo je pihljala vipavska burja in nad Nanosom so se že zbirali kopasti oblaki, ki so silili v dolino... Po pogovoru sva se poslovila pod vasio. In od tedaj je na moji knjižni polici tudi ta knjiga. Knjige so knjige, več kot jih imaš, manj jih bereš, ali celo v vedno večjo napoto so ti...

Ta drobna knjižica mi je ostala neprecenljivo spomin. Prav zato sem gospodu Janku Žagarju hvaležen, ko mu želim miren sen na sončni strani Vipavske doline.

Iz manjšinskega sveta

V novem letu večkrat pogledamo v dosedanje življenje in delovanje raznih manjšinskih stvarnosti v Italiji oziroma v Evropi. Zadnje čase je prišlo do več političnih novosti, ki jih bomo tu za beležili vsaj v kratkih utrinkih.

Okcitantna jezikovna manjšina živi v glavnem v piemontski pokrajini Cuneo, poleg seveda istoimenske skupnosti na jugu Francije. V eni zadnjih številik njenega glasila »Ousitanio Vivo« lahko beremo zanimiv članek o novih volilnih okrožjih za senat in poslansko zbornico. Ne bomo se tu podrobno razpisovali o teh (saj še o naših skorajda nismo pisali...), ampak le navedli kak izsek. Zdi se, da na splošno ta okrožja sploh ne ustrezajo stvarnosti, v kateri živi okcitantna skupnost v Piemontu (ki sicer tudi teži po neki svoji novi alpski pokrajini). Kaže, da se npr. tipično okcitantni predeli delijo ali pridružujejo v tem oziru izrazito mestnim središčem, kjer Okcitanzi sploh ne živijo. Če se zaustavimo še pri tej etnični skupnosti, naj omenimo, da so tudi tu proslavili petdesetletnico listine v Chivassu, ki predstavlja pomemben dokument o pravicah narodnih in jezikovnih manjšin alpskega loka. Prav tako literarni natečaj pod geslom »Uno terro, uno legno, un pople« (ena zemlja, en jezik, en narod).

Tudi v Dolini Aosta je vedno veliko novosti. Poleg političnih udarcev izpred konca leta (malo pred kongresom so zaprli nekdanjega deželnega predsednika Rolandina, člana UV) se pa življenje na manjšinskem področju razvija zelo pozitivno. Naj med kulturnimi dogodki, ki jih je tu vedno veliko — omenimo predstavitev dveh pesniških zbirk v »patois«, tj. pristnem narečnem jeziku Doline Aosta, ki je bila v franco-provensalskem študijskem centru »René Willien« v kraju Saint-Nicolas (ki tudi izdaja periodično revijo). Obe zbirki obravnavata predvsem gorsko in naravno tematiko. Letos jeseni v Švici so imeli letni shod prijatelji tega jezika iz Doline Aoste, Savoje, Piemonta in romanske Švice.

a.b.

Tik pred zaključkom redakcije smo izvedeli, da je bil izvoljen novi odbor dežele Furlanije-Juljske krajine, ki mu predseduje Renzo Travanut (DSL). V odboru so še: Ghersina in Puiatti (zelena), Pedronetto in Vazzoler (Avtonomna furlanska liga), Degrassi, Mattassi in Sonogo (DSL) ter Larise (neodvisen), suplent pa sta Chiarotto (KD) in Zdravlig (neodvisen).

Rjavi medved in mi

◀▶
tudi slovenske glasove, je jasno, da ne moremo biti navdušeni, na primer, nad dejstvom, da je kar trem WWF organizacijam tako pri srcu usoda rjavega medveda, medtem ko slovenska manjšina za deželne zakonodajalce ni

vredna niti svojega imena. Nismo vredni niti tolikšne pozornosti kot sicer prijazna mrcina, ki, kot beremo v dnevniku, ni le »nosilec posebnih interesov«, temveč za vse tri WWF organizacije rjavi medved, kot ga poznamo iz zoologije.

Sovodenjska posojilnica odslej tudi v Štandrežu

Pogovor z ravnateljem podružnice Savom Ušajem

Nista minila dva meseca, odkar smo objavili vest o odprtju novega slovenskega bančnega okenca v naši deželi. Šlo je za podružnico doberdobske hranilnice v Ronkah. Tokrat se lahko veselimo nove pomembne pridobitve, ki nedvomno priča o ugodnem trenutku naših kreditnih zavodov: v nedeljo 16. t.m., ob 11.30, bo namreč slovesno odprtje podružnice Kmečko delavske hranilnice in posojilnice iz Sovodenj ob Soči, in sicer v sosednjem Štandrežu, v Kraški ulici 73/a. Ta naš zavod, ki je bil ustanovljen v daljnem letu 1908, trenutno šteje preko 250 članov, v njem pa je redno zaposlenih 7 uslužbenecov. Ravnatelj Sava Ušaja smo zaprosili za krajši pogovor.

Za odprtje podružnice v Štandrežu smo se odločili po delnem sprostitvenem ukrepu osrednjega zavoda Banca d'Italia o odpiranju novih okenc. Razne banke so to izkoristile in začele ustanavljati več podružnic. Hranilnice lahko delujejo vsaka na določenem teritoriju, zato smo videli potrebo po čimprejšnjem odprtju nove podružnice, in sicer za ohranitev oz. razširitev teritorialnih kompetenc. Kaj kmalu smo se odločili za Štandrež. Do lani naš zavod ni razpolagal z zadostnim predpisanim premoženjem, da bi lahko zaprosili osrednji zavod za odprtje filiale. Ko smo pogoje izpolnili — šlo je predvsem za višino lastnega premoženja — smo začeli konkretno uresničevati načrt. Odprtje štandreške podružnice nam pomeni veliko zadoščenje. Ne gre za neko osvajanje teritorija, ampak želimo nuditi prebivalcem iz Štandreža in bližnji okolici možnost sodobnega bančnega servisa v domačem kraju. Ta predel goriške občine doslej ni imel bančnega urada, naša posojilnica pa si ni mogla dovoliti, da bi jo drugi zavodi prehiteli, saj ima veliko število strank v tem predelu. Mislim, da je naš prihod v Štandrež le normalna posledica dosejanega poslovanja.

Kakšno naj bi bilo delovanje nove podružnice in komu bo predvsem namenjena?

Doslej nam je prostorska stiska delno onemogočila razširitev delovanja, saj smo bili zaradi tesnih prostorov strogo vezani tudi na določeno število uslužbenecov. Sedaj se nam odpirajo nove možnosti, zavedamo pa se izredno ostre konkurence in ne bo enostavno prodreti na nova tržišča. Štandrež pa naj bi bil nekje naš naravni domači okraj: upam, da se bodo k nam obrnile družine, podjetja in obrtniki, ki tu delujejo in ki jim bo naš urad pri roki.

Kako boste skušali privabljati nove stranke, katere storitve boste nudili?

Menim, da je v današnjem času nujno, da nudiš obiskovalcem vse potrebne bančne storitve. Zaenkrat še ne moremo, žal, polno delovati na uvožno-izvoznem področju, ker — kot posojilnica — še nimamo ustreznega dovoljenja, mislim pa, da je naša ponudba karseda popolna in zanimiva. Za nas bo velik izziv nuditi vse potrebno tudi zahtevnejšim strankam.

Savo Ušaj

Bi nam lahko na kratko povedali, kakšna bo tehnična ureditev novega sedeža?

Prostori so dovolj veliki za nemoteno delovanje 6 uradnikov, kar predstavlja skoraj podvojitve naših zmog-

ljivosti. To je seveda veliko. Razporeditev uradov je še kar funkcionalna in smo na splošno zadovoljni. Tudi sedež podružnice je precej posrečen, saj bodo imele stranke na voljo parkirišče, in sicer kar pred banko ali v neposredni bližini, pred občinsko telovadnico.

Nad vhomom nove podružnice je nova oznaka naše banke: *Credito cooperativo* — Zadržna kreditna banka. Od 1. januarja letos namreč velja nov bančni zakon, ki predvideva to menjava naziva ali vsaj dodatek novega k dosedanemu. Odbor posojilnice je odločil, da postavimo kar novi napis, podobno kot so to storili sorodni zavodi v deželi. Ustroj in delovanje našega zavoda pa seveda v glavnem ostajata nespremenjena.

(Dar)

* * *

Dekleta pevskega zbora »Vesna« iz Križa so letošnje novo leto pričele s koledovanjem — pevskim pohodom po vasi pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja. Številni domačini so jih radi sprejeli na svojem domu.

V četrtek, 13. januarja, bo v Prosvetnem domu na Opčinah, Narodna ulica 51

35. redni občni zbor Sindikata slovenske šole

Začetek ob 8.30.

V Trstu je lepo uspela manifestacija »Mir iz Sarajeva«

Na svetu niso le »veliki«, ampak tudi otroci

Na praznični dan, 6. januarja, so se v tržaškem mestnem središču zbrali ljudje, ki si želijo, da bi bilo morije na tleh nekdanje Jugoslavije vendarle konec, da v Bosni in Hercegovini ne bi nihče več umiral pod streli, bombami, v koncentracijskih taboriščih, v rokah mučiteljev. Letošnji pohod za mir, ki je bil že 7. po vrsti, je bil tokrat res množičen, potekal pa je pod geslom »Mir iz Sarajeva«. Na Pomorski postaji je bil ob tej priložnosti tudi koncert »Vrabčičev«, bosanskih otrok, ki so našli zavetišče v zbirnem centru v Postojni. Zapeli so nekaj pesmi na besedilo zborovodje Besima Spahića, v katerih so predvsem opozorili odrasle, da na svetu niso le »veliki«, ampak so tudi otroci, ki se želijo igrati, odkrivati svet okoli sebe in doraščati v miru in svobodi. Malim »vrabčičem« je izrekel dobrodošlico tržaški škof msgr. Lorenzo Bellomi in jim predvsem zaželel, da bi se lahko čimprej vrnili v svojo domovino.

Na pohodu za mir sta spregovorila tudi predstavnika dveh narodov, ki v Bosni tako krvavo ob-

računavata med seboj: Bosanec Besim Spahić in v Trstu bivajoči Srb Ljubiša Ilić. Oba sta izrazila željo, da bi se sprte strani le pomirile in da bi lahko ljudje tudi v Bosni in Hercegovini začeli spet misliti na prihodnost z upanjem ter da bi skušali premagati sovraštvo, ki se je razplamtelo v tem času, odkar traja vojna. V imenu

tržaške občine je spregovoril odbornik za kulturo Roberto Damiani, v imenu prirediteljev pa Marco Ravalico.

Poleg mirovne manifestacije je uspela tudi solidarnostna akcija zbiranja oblek, obutve, hrane, perila, igrač in vsega, kar potrebujejo ljudje, ki so ostali brez doma in brez sredstev.

Posnetek z uspele manifestacije za mir na tleh nekdanje Jugoslavije

(foto D. Križmančič)

Pred drugim delom tržaškega pokrajinskega kongresa Ssk

»Nadaljevali bomo s prizadevanji, da bomo stranka odprtih vrat«

V soboto, 15. t.m., se bo v Bazovici nadaljeval tržaški pokrajinski kongres Slovenske skupnosti. Prvi del kongresa je bil v začetku oktobra lani. Na dnevnem redu srečanja v Bazovici bo poglobitev splošne, že pred nekaj meseci začete razprave, obnovitev pokrajinskih organov in izvolitev delegatov za bližnji deželni kongres.

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti

V kinodvorani v Bazovici bo v soboto, 15. t.m., drugi del tržaškega pokrajinskega kongresa Slovenske skupnosti. Na dnevnem redu je med drugim izvolitev novih strankinih organov in delegatov za deželni kongres. Začetek ob 15.30

Tem, ki se ponujajo v razpravo, je torej veliko. Predvsem bodo udeleženci kongresa, kot je povedal tržaški pokrajinski tajnik Ssk Martin Breclj, govorili o volitvah. Ocenili bodo novembrske in decembrske upravne volitve ter se pogovorili o novih volilnih preizkušnjah — parlamentarnih, evropskih in tržaških pokrajinskih. Ta vprašanja so zelo zahtevna in jih je treba natančno premisliti, saj bodo volitve potekale po novih, torej drugačnih pravilih, kot smo jih bili vajeni doslej. »Načelno vedno vztrajamo pri zajamčenem zastopstvu«, je poudaril Breclj, »vendar se bomo v te volitve, kjer bo mogoče, vključili s svojimi kandidati. Rad bi podčrtal, da je tudi zadnja občinska volilna preizkušnja dokazala, kako je slovenska stranka tudi v novih razmerah potrebna in koristna, že zato, ker omogoča, da Slovenci bolj organizirano nastopamo in izvolimo več predstavnikov in da smo torej enakopraven sogovornik na političnem terenu«.

Na dnevnem redu bo tudi razgovor o splošnih razvojnih problemih na Tržaškem, o gospodarstvu, urbanistiki, posebno pozornost pa bodo udeleženci na tem kongresu namenili vprašanju uveljavljanja naših narodnostnih pravic v novih zgodovinskih razmerah, je še dejal Breclj. »Mislim, da bo prihodnja zakonodajna doba v parlamentu tista, v kateri bi res moralo priti do rešitve naše vprašanja in na to se moramo pripraviti. Zlasti v Trstu imamo sedaj po mnogih letih kolikor toliko ugodne politične razmere,

ugoden pa je tudi mednarodni kontekst. Pri tem je treba še posebej opozoriti na pogajanja med Slovenijo in Italijo, kjer je manjšinsko vprašanje v ospredju. Prav tako pa ne smemo pozabiti na posebno pozornost, ki jo mednarodna javnost posveča danes vprašanju narodnostnih skupnosti, ki živijo izven meja svoje matične domovine. Pri tem bi rad opozoril, da je prav Slovenska skupnost prva pričela seznanjati mednarodno javnost z našimi problemi, najprej s spomenico, nato pa tudi z obiski v Strasbourgu«.

Na sobotnem drugem delu pokrajinskega kongresa Slovenske skupnosti bo tudi govor o ureditvi odnosov znotraj manjšine ter o utrditvi strankine organizacije. O večini teh vprašanj se bo sicer dokončno izrekel deželni kongres. Pomembna točka dnevnega reda pa bo tudi obnovitev strankinih organov. S tem v zvezi je pokrajinski tajnik Ssk Martin Breclj dejal naslednje: »Nadaljevali bomo s prizadevanji, da bomo stranka odprtih vrat. To pomeni, da mora biti v njej čimbolj zastopana vsa manjšina, tako po teritorialni razporeditvi kot tudi idejni usmerjenosti«.

V Trstu in Gorici so ga priredili slovenski bančni zavodi

Prijeten Novoletni koncert Slovenskega okteta

Slovenski bančni zavodi so tudi letos priredili v Trstu in Gorici tradicionalni Novoletni koncert. Tokrat so nastopili člani znanega Slovenskega okteta, ene najbolj priljubljenih pevskih skupin v Sloveniji. Oktet obstaja že 42 let in je v tem času imel nešteto nastopov doma in na tujem, kamor je slovenskim rojakom ponesel domačo pesem.

Spored, ki so ga člani Slovenskega okteta pripravili za tržaški in goriški koncert, je obsegal božične pesmi vseh narodov in dob, drugi del sporeda pa je bil predvsem posvečen slovenski ljudski pesmi. Z ubranim in prijetnim petjem so nastopajoči navdušili publiko.

Na sliki: (foto D. Križmančič) Slovenski oktet med nastopom v Trstu

Milina slovenskih božičnih pesmi v stolnici sv. Justa

Številna publika je v tržaški stolnici sv. Justa zbrano sledila izvajanju zbora pod vodstvom Aleksandre Pertot (foto S. Ferrari)

Veliko zvestega občinstva se je udeležilo preteklo nedeljo, 9. januarja, tradicionalnega koncerta božičnih pesmi, ki ga prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov. Letos se je že šestnajsto leto zapored v častitljivi tržaški stolnici svetega Justa razlegala milina slovenskih božičnih pesmi. O kulturnem in duhovnem bogastvu božične pesmi je spregovoril Milan Nemač in poudaril pomembnost duhovnega vzgiba v obdobju povečane socialne in vse večje duhovne stiske, ki preveva ves svet in tudi naše okolje.

Pel je Združeni tržaški moški zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot. S svojim ubranim nastopom je gotovo še bolj obogatil vsakoletno globoko doživljanje bogatega zaklada slovenske ljudske in umetne božične pesmi v tržaški katedrali. Dober zvok precej mladega zbora je še bolj pripomogel k izraznosti. Božični koncert se je sklenil v veličastnem vzdušju Svete noči z zborom in ljudskim petjem. Dovršen koncert je nedvomno sad velike zavzetosti dirigentke Aleksandre Pertot in korepetitorja Vinka Škerlavaja, ki sta zbor pripravila v pičlem tednu. Tanja Prinčič Mamolo je z napovedmi in recitacijami občuteno povezovala celotni program.

Božični koncerti se v tržaški stolnici vrstijo že od leta 1979, letošnji je bil torej šestnajsti, tradicija pa sega daleč v leto 1949, ko so v bazovski cerkvi skupno nastopili zbor za Opčin in Novoga svetega Antona ter domači in mačkolljanski zbor. V naslednjih letih pa so koncerte prirejali po mestnih cerkvah, kjer je slovenska služba božja. Pomembnost pobude pa je bila predvsem v tem, da so koncerti obsegali božične novitete domačih avtorjev.

Po prvem nastopu bodo kot prejšnja leta tudi letos koncert ponovili. V nedeljo, 16. januarja, bo Združeni tržaški moški zbor ponesel božično pesem v ljubljansko stolnico svetega Nikolaja. Koncert bo ob 17. uri.

* * *

Na tržaški pedagoški fakulteti se bo 18. januarja pričel izpopolnjevalni tečaj za poučevanje italijanščine na slovenskih višjih šolah, ki bo trajal eno leto. Rok za vpis bo potekel 15. t.m., cena tečaja pa znaša 270.000 lir. Prošnje je treba izročiti tajništvu na Univerzi v Trstu, Trg Evropa.

»Zamejski šport leta 2000«

Pogovor z avtorjem J. Peterlinom

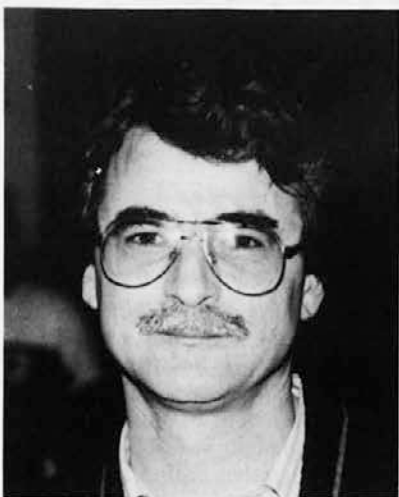
Profesorja Jožija Peterlina ni potrebno posebej predstavljati, tako pri nas kot v Sloveniji je namreč dovolj znan, zlasti na športnem in na kulturno-pedagoškem področju. Poleg profesorskega dela je že dolgo let odbojarski trener, pred nedavnim pa je postal tudi deželni tajnik Zveze slovenskih športnih društev v Italiji. Zelo mu je pri srcu delo z mladimi, tik pred božičnimi prazniki je izšlo nadaljevanje njegovega strokovnega dela »Zamejski šport leta 2000«. Gre za temeljito raziskavo o stanju naših društev in objektov, s posebnim poudarkom na posameznikih-športnikih, ki jo je pripravil z nekaterimi sodelavci. Publikacija izčrpno prikazuje delovanje zamejske športne stvarnosti s številnimi podatki, ki dokazujejo velik pomen tega dela naše dejavnosti. S prof. Peterlinom smo se pogovarjali o splošni sliki našega športa.

»Mislim, da je tudi letošnja sezona izredno bogata«, meni prof. Peterlin, »upam si trditi, da je zamejski šport v stalnem vzponu, tako s političnega vidika množičnosti — se pravi pronicanja med najširše plasti naše družbe — kot tudi z vidika rezultatov. Naša društva, ki ponavadi ne delajo v najboljših pogojih, dosegajo določene viške, kar lahko v našem zamejskem prostoru ocenimo kot vrhunške rezultate.

Mislim, da je krona letošnje sezone prav svetovni naslov Sama Kokoravca v kotalkanju, ne smemo pa pozabiti na celo vrsto italijanskih državnih naslovov in to na najrazličnejših področjih. Ob tem bi rad tudi poudaril, da uspešno nastopamo tudi v ekipnih športih. Tako ne moremo pozabiti na izredno uspešne nastope Krasovega namiznega tenisa, rad bi poudaril špice v košarki — npr. Jadranovo uspešno sezono — in v odbojki, kjer že dosegamo deželni primat v članski vrsti, kar menim, da je po dolgih letih nekaj edinstvenega.

»Zamejski šport leta 2000« je prav gotovo zelo dragocena publikacija, katere se verjetno veselijo predvsem športni delavci, nedvomno pa je namenjena tudi politikom in vodilnim krogom...«

Rad bi poudaril nekaj števil. Raziskava, ki smo jo pred kratkim predstavili, je v bistvu check-up našega športa v deželi Furlaniji Julijskih krajin. Mislim, da se mora vsakdo zamisliti nad temi številkami. Atletov, agonistov, takih, ki vsako soboto in nedeljo redno nastopajo na raznih igriščih, je 2542. Organiziranih rekreativcev, se pravi takih, ki se redno udeležujejo najrazličnejših tečajev, je 3105. Naša društva premorejo 598

Joži Peterlin

odbornikov, trenerjev je 232 in otrok, ki zahajajo v redne tečaje telovadbe, je 188. To se pravi, da smo v naši telesni kulturi dosegli skupno število skoro 7000 organiziranih ljudi, kar se mi zdi absolutno velikanski rezultat. Odbojka je na prvem mestu popularnosti med našo mladino s 633 atleti in atletinjami, na drugem mestu je nogomet — 438, tretja je košarka — 399. Skratka, v tej oceni celotnega dela bi rad poudaril dejstvo, da je šport nekaj življenjskega, da gre za mladostno vitalnost, ki pa še ni prodrla v tiste sfere naših odgovornih ljudi, ki se ukvarjajo s strategijo razvoja naše manjšine. Tudi šport bi moral imeti v prihodnosti možnost, da lahko postane enakovreden drugim dejavnostim, kot so npr. gledališče, da omenim kulturno sfero in jasno druge ustanove. Mislim, da je to dandanes nujno. Ne moremo si predstavljati, da bi tako množično področje bilo še naprej zapostavljeno ali odrinjeno na stranski tir.

(Dar)

V Čedadu je bil prejšnji teden priljubljeni Dan emigranta Beneški Slovenci glasneje zahtevajo priznanje narodnih pravic

»Slovenci iz Nadiških an Terških dolin, iz Rezije an Kanalske doline an iz bližnjih furlanskih vasi« so se v četrtek, 6. t.m., srečali v Čedadu na pomembnem prazniku, ki je za domačine najbolj priljubljena prireditev, na Dnevu emigranta. To je praznik slovenske kulture in boja za narodne pravice. Slovesni večer so uvedli pevci in pevke, ki so se na nedavnem Senjamu beneške pesmi v Lesjah najbolje uvrstili.

Da Dnevu emigranta, ki je potekal v nabitom polnem gledališču Ristori, je imel daljši govor špetrski župan Firmino Martinig, ki je predvsem poudaril potrebo po uveljavitvi slovenskega jezika v domačih krajih. Slovenščina, je dejal, mora iz zasebnega, družinskega in prijateljskega kroga tudi v javnost. Postati mora predmet v šolah, Slovenci iz Benečije pa morajo od oblasti zahtevati priznanje svojih narodnostnih pravic. Župan Martinig je govoril tudi o številnih težavah v domačih krajih. Zaskrbljujoče je predvsem dejstvo, da mladi zapuščajo rojstne vasi in zaradi slabih delovnih možnosti iščejo srečo drugod, s tem pa seveda izgubijo vez s svojimi narodnimi koreninami.

Na prireditvi je spregovoril tudi predsednik deželne vlade Pietro Fontanini, ki je svoj govor zaključil v slovenščini z besedami: »Želim Vam srečno Novo leto.

Bodite zdravi, Bog lonaj.« Povedal je, da pozna problematiko in da hoče beneškim Slovincem v njihovih prizadevanjih stati ob strani. Govoril je tudi o spremembah, ki jih je prinesel novi čas. Sedaj so Beneški Slovenci v samem srcu Evrope in ne več tujek med dvema nasprotujočima si svetoma. Novi časi dajejo Benečiji novo vlogo in pomen.

Za zaključek so se udeleženci Dneva emigranta nasmejali ob duhoviti komediji Alda Clodiga z naslovom »Varuh«. Delo je izvajalo Beneško gledališče. Naspluh je bilo srečanje predvsem iz narodnostnega vidika izredno pomembno, saj je dokazalo, da je čut pripadnosti pri slovenskemu človeku v Benečiji vedno močnejši, vedno glasnejša pa tudi zahteva po zakonski zaščiti.

V nedeljo, 9. januarja, so se številni domačini s Proseka in Kontovela zbrali v Štorjah pri Sežani, na kraju, kjer je bil pred petdesetimi leti umorjen komaj 16-letni Marjan Štoka. Padel je v nemško zasedo. Nacisti so mladega partizana vso noč nečloveško mučili, vendar jim kljub temu ni uspelo izvedeti, kje se skrivajo Marjanovi tovariši. Naslednjega jutra so ga obesili na brzojavni drog.

Velikega in hrabrega dejanja še mladoletnega Marjana so se spomnili z doživeto slovesnostjo.

Pravoslavni božič

Po Julijanskem koledarju praznuje pravoslavni svet božič 13 dni kasneje kot mi. V tržaški srbski pravoslavni cerkvi sv. Spiridiona je bil v petek, 7. januarja, slovesen božični obred. Mašo je daroval pop Rastko Radović. Med udeleženci je bilo veliko beguncev, ki so se zaradi vojne v Bosni zatekli v Trst. Sugestivne staro-slovanske liturgične pesmi je na koru pel zbor pod vodstvom Zorka Hareja.

Na sliki: notranjost srbske pravoslavne cerkve v Trstu (foto S. Ferrari)

Slovensko Kulturno Rekreativno Društvo »JADRO« iz Laškega vabi na

Tradicionalni božični koncert

v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah v nedeljo, 16. januarja, ob 15. uri

Božične pesmi bo izvajal mešani pevski zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice pod vodstvom Stanka Jericija. V cerkvi je možen ogled znanih premikajočih se jaslic. Po koncertu bodo člani društva predstavili novo številko društvene revije.

Toplo vabljeni!

Najhujši je problem primernih prostorov

Obračun kulturnega delovanja na Goriškem

Ob koncu leta smo lahko v dnevnem časopisju in dejansko v vseh javnih občilih poslušali in prebirali podatke in obračune, ki se običajno delajo ob koncu leta. Kot vedno so ti obračuni tudi letos bili predvsem polni upanja za prihodnost, vsi vedno poudarjamo, kako upamo, da bo novo leto boljše, in tudi to, da bomo v njem več naredili.

Če pogledamo na kulturno delo na Goriškem v minulem letu, moramo ugotoviti najprej to, da se pozna, da je Kulturni dom zaprt. Kulturni dom je v Gorici že taka slovenska institucija, brez katere ne moremo več. S svojim delom in predvsem z odprtostjo do italijanskega dela občinstva je ustvaril krog obiskovalcev, brez katerega si skorajda ne moremo več zamišljati demokratične Gorice. Poznalo se je torej, da je Kulturni dom zaradi prenovitvenih del zaprt in to na vseh področjih, še najbolj je seveda trpela gledališka sezona, obenem pa so manjkale vse tiste predstave in predvsem vsa tista kulturna dogajanja, ki so iz goriškega Kulturnega doma napravile kulturno središče, brez katerega si ne moremo več zamišljati slovenskega kulturnega življenja v Gorici. Morda je res lahko govoriti in težje delati, toda za letošnje leto si zares želimo čimprejšnjega odprtja Kulturnega doma, ker nam vsem manjka. Okrog petdeset tisoč ljudi gre vsako leto vanj in to je ogromna številka, to je številka, s katero se ne more pohvaliti nobena druga dvorana v Gorici. Običajni cinik bo sedaj rekel, da je to res, ker so pač vse goriške dvorane zaprte, razen Katoliškega doma seveda, ki je trenutno edina dvorana, v kateri se sploh lahko kaj večjega organizira, tako da ga uporabljajo za koncerte in za gledališke predstave.

Problem dvoran in primernih prostorov za kulturno dejavnost na Goriškem je izredno pereč, ker se v sedanjem času vse zapira in zelo malo prenavlja, če pa se to počne, se prenovitvena dela zavlečejo izredno dolgo, nemogoče dolgo za vse tiste ljubitelje kulturnih dejavnosti, ki imajo radi tudi kako lepo predstavo, zanimiv koncert, predstavitev kake uspešne knjige na lepem kraju, skratka zaprte dvorane v Gorici onemogočajo normalno kulturno delovanje. Zato še enkrat ponavljamo, da je izredno važno, da se čimprej odpre Kulturni dom in se v njem začne vsa tista dejavnost, ki ga je napravila za nezamenljivo ustanovo.

Ko govorimo o zapiranju nekaterih goriških dvoran, pa ne moremo mimo dejstva, ki ga predstavlja kinodvorana Vittoria na Travniku. To je gotovo najbolj razveseljiva novica meseca decembra iz Gorice. Podjetni mladi Slovenci, ki imajo kinodvorano v rokah in še bolj delavni in ustvarjalni direktor in nekakšen človek

za vse v kinodvorani Vittoria Igor Prinčič, so namreč prav pred prazniki in pred iztekom lanskega leta dvorano tako opremili, da ji sedaj ni para v Gorici. Najprej so poskrbeli za dolby stereo ozvočenje dvorane, ki človeku daje med ogledom filma vtis, da je sredi dogajanja, saj prihajajo zvoki filma z vseh strani, tako da se človek res počuti nekako »v filmu« in ga zato drugače doživlja. Takoj nato pa so v kinu Vittoria poskrbeli tudi za nove sedeže, prave fotelje, brez katerih si je danes težko predstavljati, da bo še kdo hodil v kinodvorane. Nobena novost namreč ni, da ljudje danes hodimo zelo neradi v kinodvorane, ker imamo pač televizijo in videorekorderje doma in si zato raje ogledamo filme kar doma, običajno udobno nameščeni v fotelje. Tega so se zavedali tudi v kinu Vittoria in so zato poskrbeli za udobne sedeže, ti so nameščeni tako, da en gledalec ne ovira drugega med ogledom filma, in sedaj upajo, da bo prišlo na ogled njihovih predstav veliko več ljudi kot do sedaj.

Kinoateljce iz Gorice, ki je postal resnično ena najbolj uspešnih in tudi najbolj kvalitetnih kulturnih ustanov Slovencev iz Gorice, skrbi za zelo dober filmski program v kinodvorani in posebni abonmaji omogočajo ljubiteljem filma, da si vsak četrtek v okviru niza Gorica Kinema skoraj zaustonj lahko ogledujejo najboljše filme iz prejšnjega leta. Poleg tega pa skrbi jo za filmske uspešnice, ki še edine vlečejo večje množice v kinodvorane, saj vsi vemo, da je film v kinodvoranih v krizi. Vse je torej nared, da bi si tudi slovenski človek lahko ogledal v Gorici najboljše filme v miru in na velikem platnu, da bi si lahko ogledal filme v prostoru, ki je sedaj odlično opremljen za vse kinopredstave.

In vendar se prav tu zatika, saj organizatorji in tudi naključni obiskovalec ali pa kronist opažajo, da slovenskih obiskovalcev na kinopredstavah v kinu Vittoria ni veliko, kot da bi Slovence iz Goriške na splošno film ne zanimal. Nekaj podobnega opažamo tudi na vsakoletnem Video film monitorju, ki ga goriški Kinoateljce že vrsto let pripravlja, ko vidimo, kako malo slovenskih ljudi si prihaja ogledati slovenske filme in slovensko video produkcijo za slovensko televizijo. Že res, da slovenski film marsikomu ne leži in smo že navajeni reči, da slovenski filmarji samo težijo in snemajo zatežene filme, ki so tako depresivni, da jih ne hodimo gledat samo zato, ker še sami nočemo pasti v to tako dobro poznano slovensko depresijo, a sem vseeno mnenja, da bi si vsak kultiviran Slovenec moral ogledati slovensko letno filmsko produkcijo tudi zato, da bi vedel, kaj se v Sloveniji snema in kako se to počne.

Jurij Paljk

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL
GLASBENA MATICA
GORICA

KONCERTNA SEZONA 1993/94

SIJAVUŠ GADŽIJEV

Klavir v dunajski klasiki

Mozart, Haydn, Beethoven

Vstopnina 10.000 lir

Dijaki imajo vstop prost

Katoliški dom, torek, 18. januarja 1994, ob 20.30.

Kmetijstvo

Januar - čas načrtovanja

Januar, če pri hiši ni osmice, velja na kmetih za bolj miren mesec. Predvsem pa je to mesec, ko imamo nekaj več časa, da načrtujemo delo. V prvi vrsti bomo poskrbeli, da bodo vsi registri urejeni in izpolnjeni, da bodo stroji pregledani in čisti ter pripravljeni za uporabo. Stalno tudi spremljamo razvoj in stanje vina v kleti ter ob lepem ter hladnem vremenu poskrbimo za pretok. Še največ dela lahko imamo v gozdu, če si pripravljamo drva in potrebno okolje za vinograd.

Letos je vreme deževno in zato ne moremo delati na prostem. Nekaj več časa lahko zato posvetimo pripravi daljnoročnega načrta za kolobarjenje. Znano je, da je kolobarjenje izredno pomembno za ohranjanje rodovitnosti, za preprečevanje širjenja raznih škodljivcev in boleznih ter utrujenost tal. Če je kolobarjenje važno v poljedelstvu, je mogoče še bolj v vrtnarstvu, saj vrtnine zelo različno izčrpajo zemljo. Ene izrabljajo vrhnje, druge pa nižje plasti zemlje. Za nekatere sorte, kot npr. za zelje, ohrovt, cvetačo, brokole, paradižnik, jajčevce ali melancane, papriko, buče in bučke ter še kaj, velja, da potrebujejo veliko hlevskega ali organskega gnoja. To velja tudi za krompir in zeleno ali šeljin, kot mu pravimo na Primorskem.

Naslednje leto bomo na tej površini, ki smo jo letos dobro pognojili, sejali vrtnine, ki nimajo rade neposrednega gnojenja, ti so še zlasti čebula, česen, šalotka, korenček, peteršilj, repa in redkvice, rdeča pesa, špinata in blitva ali blede ter tržaški solatnik, radič, solata berivka in endivija, motovilec in cikorijska.

V tretjem letu bomo na to površino posadili stročnice, to so grah, nizek fižol, mogoče tudi bob ali lečo, čeprav ti dve zadnji stročnici izginjata z naših vrtov. En del vrta bomo namenili trajnicam kot so rabarbara, artičoka, beluši in nekatere dišavnice.

Najbolj praktično je, da vzamemo list papirja in si narišemo načrt vrta ter pripravimo razporeditev za uporabo površine. Za vrt velja načelo, da skušamo kar se da intenzivno koloba-

riti, tako na isti površini v eni sami sezoni dobimo več pridelkov. V nekatere primerih, če začnemo dovolj zgodaj, lahko dosežemo na isti gredici tri pridelke. Tako lahko sejemo na isto gredico najprej solato berivko in to že konec januarja, če bomo posek pokrili s plastenjakom, nato bomo na tej površini posadili paradižnik, jeseni pa sejali še špinato. To je le primer, lahko bi si tudi sledili npr. špinata, korenček ali peteršilj in zimski česen. Pri tem bi morali upoštevati tudi določena zaporedja, saj glede kolobarjenja niso izbirčni le razni radiči in solate ter motovilec, zato jih brez posledic lahko pridelujemo pred ali po drugih površinah.

To je tudi primeren čas, da ob lepem vremenu, če temperatura ne pade pod 5 stopinj Celzija, začnemo z obrezovanjem sadnega drevja in trt. Letošnja zima je zelo topla in zlasti vzdolž obale že opažamo, da se nekatere drevesne vrste pripravljajo na novo rast. To je nevarno, če bo prišlo do nenadnih ohladitev ali celo poledice. Škoda bi v teh primerih bila zelo velika, saj je drevo, ki se prebujajo, polno sokov in tudi zato manj odporno pred pozebami. Zelo modro bomo tudi ravnali če bomo posebno enoletne sadike sadnega drevja in še zlasti oljk zasuli z zemljo vsaj za kakih 15 cm visoko, tako bomo ta drevesa kar najbolj ubranili pred mrazom.

Predvsem upajmo, da se bo vreme nekoliko ustalilo, saj se bodo dela drugače zavlekla v pomlad, ko se bo vsega nabralo toliko, da bo res težko dohajati delo.

NAŠE SOŽALJE

V soboto, 8. t.m., smo se na šti-vanskem pokopališču poslovili od JORDANA BUŽANA, ki je nenadoma umrl v 56. letu starosti 4. januarja.

Ženi Heleni in otrokom Pavlu, Davidu, Nataši in Aleksu ter materi Angeli izrekamo globoko občuteno sožalje.

Menica in ček kot vrednostna papirja

V drugi polovici lanskega leta je izšla pri založbi Gospodarskega vestnika v Ljubljani knjiga z naslovom **Menica in ček kot vrednostna papirja**. Napisala sta jo dr. Šime Ivanjko in Jožko Žiberna in obsega 324 strani. Gre za šesto spremenjeno izdajo.

Prvi del, ki obravnava menico, je obdelal Jožko Žiberna. Pri tem je takoj po obsežnem uvodu obrazložil trasirano menico od njene izdaje, podpisovanja, domicila in številnih drugih podrobnosti. Poslovanje z menico je v industrijsko razvitem svetu skoraj običajno. Poznati moramo vse značilnosti menice, plačila, regres, indosament, aval, protest, zastaranje, kakor tudi *bianco menico* v novih razmerah. S spremenjenimi gospodarskimi razmerami z uveljavljanjem tržnega gospodarstva lahko predvidevamo večjo uporabo menice (predvsem *bianco menice*). Za uveljavljanje menice je potrebno spremeniti tudi miselnost (očasih je bila uveljavljena takomenovana »jugo menica«, ko boniteta meničnih zavezancev ni imela skoraj nobene pomena).

V drugem delu knjige obravnava prof. dr. Šime Ivanjko »Ček kot vrednostni papir«. Uvodoma je pojasnil pojem, pomen in poslovanje s čekom, njegove posebnosti in pravno naravo. V knjigi so črno-belo naslikani razni čeki, številni obrazci in navedena za-

konodaja o čeku. Izdaja čeka brez kritja je v mnogih državah kaznivo dejanje, ki se ga preganja po uradni dolžnosti, ker pomeni določeno družbeno nevarnost in ogroža blagovni denarni promet. Na tem mestu se lahko spomnimo afere Agrokomerc in Fikreta Abdića, ki je bil direktor tega podjetja.

Avtor je obrazložil izdajanje in obliko čeka, odgovornost in plačila. Za

ček veljajo predpisi meničnega prava. Kdor krši predpise o čeku, je ustrezno kaznovan. Bogastvo te knjige je tudi v tem, da je nekaj podglavij prevedenih tudi v tuje jezike (nemščina, angleščina) ter ob zaključku knjige praktično stvarno kazalo s kratko obrazložitvijo meničnih in čekovnih izrazov.

d G.D.

Podjetje in delo

Revija za gospodarsko, delovno in socialno pravo je konec leta 1993 izdala v obliki knjige zbornik del s posvetovanja »Dnevi slovenskih prednikov«, ki je bilo 14.-16. oktobra 1993 v Portorožu. Knjiga je praktično revija št. 5-6/1993/XIX in obsega tekoče strani od 381 do 798.

Uvodne referate so podali Lojze Janko, Ljubo Bavcon, Janez Šmidovnik in Polonca Končar, ki so skušali zajeti nov pravni sistem, osnutek kazenskega zakona in pravne probleme lokalne samouprave.

Sicer pa so na dnevnih slovenskih pravnikov v petih sekcijah obravnavali naslednje teme:

- Ustavnost in upravno delovanje,
- Kazensko pravo,
- Lastninsko preoblikovanje podjetij,
- Statusna vprašanja,
- Delovno pravo.

O delovnem pravu so strokovno razpravljali in z referati prispevali: Mitja Novak, Drago Mežnar, Zvone Vodovnik, Ivan Žužek, Miran Kos, Janez Novak in Anica Popovič. Glede na dejstvo, da se v zadnjih letih veliko srečujemo z delovno-pravnimi spori, je le-to problematiko obravnaval

dr. Ivan Žužek. Tu so številni spori v zvezi z reševanjem trajnih presežkov delavcev kakor tudi spori v zvezi s pogodbami o zaposlitvi, ki se na sodiščih vlečejo izredno dolgo.

V zaključnem delu knjige je zajeta problematika, ki je bila obravnavana na okrogli mizi z naslovom **Nova organizacija pravosodja**. Morda bo za naše bralce zanimiv prispevek Mitje Novaka na temo »Med tujimi zgledi in lastno izvirnostjo«.

Omenjen zbornik del oziroma 5-6. številko Revije za gospodarsko, delovno in socialno pravo, smo zgoščeno prikazali z namenom, da bi poudarili bogato vsebino in zanimivo problematiko za naše bralce. Podrobnosti pa bodo poiskali v posameznih poglavjih oziroma sekcijah, ki so podane v tej knjigi.

dr. Gabrijel Devetak

* * *

Na Tržaškem bodo bencinske bone začeli deliti 18. januarja. Kdor ima še stare bone, jih lahko uporabi do 15. januarja, dan prej pa poteče rok za vložitev prošnje za bone. To velja le za tiste, ki so menjali avtomobil. Bone bomo lahko dvignili v občinskih izpostavah do 25. februarja.

DRUŠTVO SLOVENSКИH
IZOBRAŽENCEV

v Trstu

vabi v ponedeljek, 17. januarja,
na srečanje s pisateljem

RAFKOM DOLHARJEM

ob izidu knjige »Steze«, ki jo je za avtorjevo 60-letnico izdala Mladika. Knjigo bo predstavila prof. Zora Tavčar.

Večer se bo začel ob 20.30 z odprtjem fotografske razstave.

Na tretji televizijski mreži so prejšnji teden v okviru oddaje **Un giorno a scuola, ki jo pripravlja Rita Calapso, nastopili dijaki liceja F. Prešeren iz Trsta ter dijaki italijanske gimnazije v Portorožu »Antonio Sema«.** Naslov oddaje je bil **Bilinguismo imperfetto (nepopolna dvojezičnost).**

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin na pokojnega Mirka Radoviča daruje žena Lidija 30.000 lir za tiskovni sklad Novega lista in 20.000 lir za Ssk.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

Janko Jež

(2)

Santin in Marin pobratima

(Dopisovanje med katoliškim nadškofom in voltairjanskim svobodomislecem)

Pesem v gradeškem narečju, ki jo je Biagio Marin poslal škofu Santinu dne 27. marca 1961, daje slutiti njun čustveni razpon:

Škofu Antonu
za Veliko noč!

Škof Anton, jaz imam te rad
in ni važno, če stopam po drugi poti!
Ob koncu dneva bom v pristanu
poleg tebe. S sidrom, ki drži.

Morje je veliko, Anton, in brez cest,
kar drži sta veter in plovba,
pristajajš vedno s spuščeni jadr
v velikem pristanu, ki nima poti.

Vedno te imam za svojega brata,
rojenega kot jaz na krovu ladje
ob pihanju ganjenega mistrala
v velikem poletju.

Tebi so dali mitro in pastoral
meni pa samo flavto iz zelene trstike:
tebi oblast nad čredo ljudi,
meni pa zgolj perut galeba.

Botteri piše, da gre za čudovito pesem o prijateljstvu in bratstvu med ljudmi, ki je prišla na dan po njegovi zaslugi, saj je vse poglobitve podatke o tem dopisovanju dobil v škofovem osebnem fasciklu v škofijskem arhivu.

Škof je ta apostolski dialog nadaljeval z ne manj občutenim pismom:

»Kako lepo velikonočno darilo! Pristrčna hvala. Pristrčno se zahvaljujem za pesem Vaše flavte iz zelene trstike z gorečo molitvijo Bogu. Sodim, da cesta, po kateri hodite, ni daleč od moje, in če zase zaupam v brezmejno božjo milost, pridružujem tudi Vas v tem čustvovanju, ki se dviga proti brezmejnemu božjemu usmiljenju.

Vi ste umetnik in umetnost je skoraj božja nečakinja: rekel bi, da je most, po kateri pesnik stopa in nas vodi k Bogu. Vsi smo njegovi sinovi. Vi ljubite Jezusa Kristusa. Razboleli in pristrčni Jezusov obraz stalno pronica iz njegovega svežega in zračnega otroštva, ki je govorilo sredi bazilik na Otoku. Vaša duša je polna otožnosti in melanhonije, kajti želite njega, Njegovo besedo, Njegov pogled in gledati tudi onstran Njegove besede. Hočete biti nedostopen, uporen, hočete poudarjati »drugo cesto«, toda Vaša želja po ljubezni, bratstvu med ljudmi je zares krščanska. »Morje je veliko in brez poti«. In Vaša duša je kot naše srce, ki se razburja, se širi, se upira, pa je tako lepo in drago in naše. Je tako dobro, da nam nudi srečno plovbo, okusne ribe in veliko zdravja!

Vendar po morju »brez poti« plujemo s kompasom ali s pomočjo zvezd. Vodnik je potreben: Kristus.

*Da bi Vam boljše in primernejše postregli,
smo se odločili, da se približamo mestu.
Zato odpiramo u nedeljo 16. januarja ob 11.30
u Štandrežu pri Gorici naša prva podružnica.*

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJIH OB SOČI
Podružnica Štandrež - ulica del Carso 73/A - 34070 ŠTANDREŽ (GO)
Tel. (0481) 520832 - Fax (0481) 521747

»Ob koncu dneva bom v pristanu«. Torej prav tako. Umiri se s srcem, polnim nežnosti in kesanja, kajti smo ljudje, ki često ne gledajo, kod hodijo. »S sidrom, ki drži«. Z dobrim, zvestim, varnim.

Dragi prijatelj, pogosto mislim na Vas in na darove, ki Vam jih je Gospod poklonil.«

Njuno dopisovanje postaja odslej pogostejše in globlje, včasih sliči na dialog med teologoma in ne na prijateljsko in prisrčno soočenje med cerkvenim očetom in neoporečnim laikom. V nekem pismu, ki je kmalu sledilo, Marin ugotavlja: »Dialog med nama je težji, kot se zdi, zaradi različnosti najinih intelektualnih in deloma tudi duhovnih poti.« Končuje s pesmijo:

*»Pusti, da stopam
po svoji poti.
Poznam tvojo,
moja je nova.*

*Ustvarjam si jo
vsak trenutek,
ko se dani,
ko pihlja veter.*

*Dovolj je misel,
vizija,
pa sem že med vrtnicami,
postanem pesem.*

*In sem molitev,
ki se lahko dviga
visoko, k Bogu,
ki je moja sreča
od zore do mraka.*

Vrnimo se k našemu temeljnemu razpravljanju, k Falcu. O njem sta Santin in Marin zelo umirjeno, lahko rečem skoraj pritajeno in rezervirano razpravljala že na začetku svojega pisanja. Zavedala sta se prav gotovo, da je Falcova smrt ogromen sporni dogodek, ki ju je že tedaj ločeval in ki je nujno moral v vsej tragični veličini silovito vzplamteti ob bližajoči se smrti škofa Santina. Marin vstaja pred nami v novi, doslej nesluteni veličini. Kot je razumljivo

vo za voltairjanskega svobodomisleca, je ponosno izpovedal svoje človeško izpoved.

Tak zaključek njunega dopisovanja se že napoveduje v začetku leta 1970. Jezuit Catunarich, po rodu dalmatinski Hrvat, ki je v Gorici urejeval kulturno središče »Stella matutina« povabi Santina, naj bi predstavil v Gorici **Marijine litanije**, ki so jih tržaški jezuiti in krožka **Circolo Veritas** objavili v svoji reviji. **Marijine litanije** naj bi prebral izjemen »lektor«: Biagio Marin. Naš pesnik se je takoj zavedal izrednosti takšnega silno pomembnega, obvezujočega srečanja s svojim škofom. Pisal je Santinu, naj sprejme povabilo: »Mi dva bova zares čuden duet (duetto) Jaz kot voltairjanec in Vi kot nadškof bova vprežena v isto tematiko.« Santin je odpisal: »Vi si še vedno pripisujete oznako, ki Vas izmaličuje. Vi niste »laični voltairjanec.« Voltaire je sovražil in obrekoval Cerkev, čeprav z zelo prefinjenim duhom in s čudovitim slogom.« Marin odgovarja, da je z veseljem sprejel ponudbo patra Catunaricha »prav zaradi izvoljenega bratstva, ki je med nama. Vi ste katoliški nadškof, jaz pa sem samo skromen heretični pesnik.« Pred podpisom pa je Marin dodal: »Verujte v iskreno prijateljsvo heretika (ne voltairjanca!), ki je idealist«. Že takoj naslednjega dne pa prihaja Santinov zaključek: »Jutri bom nadaljeval s pastoralnim obiskom, ki me zaposluje skoraj vse dni. Zato ne pridem v Gorico. Mislim pa, da je to prav. Lahko rečem samo to, da mi Vi kot pesnik nudite veselje in ganjenost in zato Vas imam rad kot človeka. To je malo, kajti ostalo bi bilo za Marijo Devico, tu pa bi moje čustvovanje zaneslo daleč od Vašega pričakovanja. Oprostite mi. Odločitev je prijateljska. Nočem oblakov na nebu prijateljstva. Za to ni časa. Vem, da ste mi oprostili.«

Santin se ni hotel javno kompromitirati pred kvalificirano javnostjo, ki bi verjetno v svoji ozkosti zaradi spornosti pesnikovega razpoloženja do vsega in do vseh, s katerimi se je spopadel, napravila konec njunemu dopisovanju, ki je bilo za ne manj spornega duhovnega pastirja velika uteha, kajti dajala mu je možnost, da je pod pritiskom Marinove logike mogel razmišljati o sebi in o svojem delu. Zavedal se je prav gotovo, da je tudi znaten del katoliške tržaške javnosti nanj zelo kritično gledal. Santin je namreč tudi vedel, da se je bližal usodni trenutek dokončnega spopada z Marinom in njegovo vizijo sveta. Tudi Marin je želel, da bi kaj kmalu prišlo do soočenja s svojim škofom in prijateljem. Spopad naj bi vodil k njuni medsebojni spovedi o delu v preteklosti in o stališčih v sedanjosti. Toda to naj bi potekalo brez izobčenj in odpustkov.

(dalje prihodnjič)